

sa

Sektorske analize

lipanj 2013. broj 22 godina 2

ISSN: 1848-8986

eiz ekonomski
institut,
zagreb

Hrana i piće

Autor Zoran Aralica

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

U prva četiri mjeseca 2013. godine desezonirana vrijednost industrijske proizvodnje prehrambenih proizvoda smanjila se za 1,5 posto u odnosu na isto razdoblje 2012. godine. Proizvodnja pića smanjila se za 4,8 posto.

_6 Inovacijske aktivnosti poduzeća u sektoru

Poduzeća prehrambenog sektora u 2011. godini izdvajala su 67,8 milijuna kuna u aktivnosti istraživanja i razvoja. To je činilo udio od 6,1 posto ukupnih izdataka poslovnog sektora za aktivnosti istraživanja i razvoja.

_9 Najveća trgovačka društva

Vodećih 10 prehrambenih trgovačkih društava ostvarilo je u 2012. godini međugodišnji rast prihoda za 2 posto. Deset vodećih trgovačkih društava u industriji pića zabilježilo je povećanje prihoda za 1,4 posto u 2012. godini u odnosu na prethodnu godinu.

_12 Makroekonomski pregled

Pad industrijske proizvodnje u četiri uzastopne godine zaustavljen je u prva četiri mjeseca 2013. godine.

_14 Zaključak i očekivanja

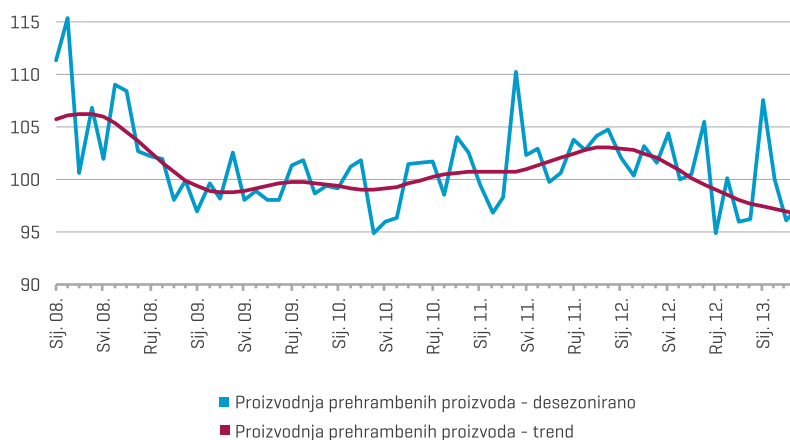
Čini se kako su poduzeća u prehrambenoj industriji i industriji pića tek u prošloj godini počela drastično osjećati posljedice ekonomske krize.

Glavni sektorski pokazatelji

U prva četiri mjeseca 2013. godine desezonirana vrijednost industrijske proizvodnje prehrambenih proizvoda smanjila se za 1,5 posto u odnosu na isto razdoblje 2012. godine. Proizvodnja pića smanjila se za 4,8 posto. Negativne stope rasta prehrambene proizvodnje, pogotovo proizvodnje pića, odgovaraju negativnim trendovima u prerađivačkoj industriji u cjelini. U prva četiri mjeseca 2013. godine desezonirana vrijednost ukupne proizvodnje prerađivačke industrije na međugodišnjoj razini smanjena je za 0,1 posto.

Slika 1.
Proizvodnja prehrambenih proizvoda, 2010.=100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

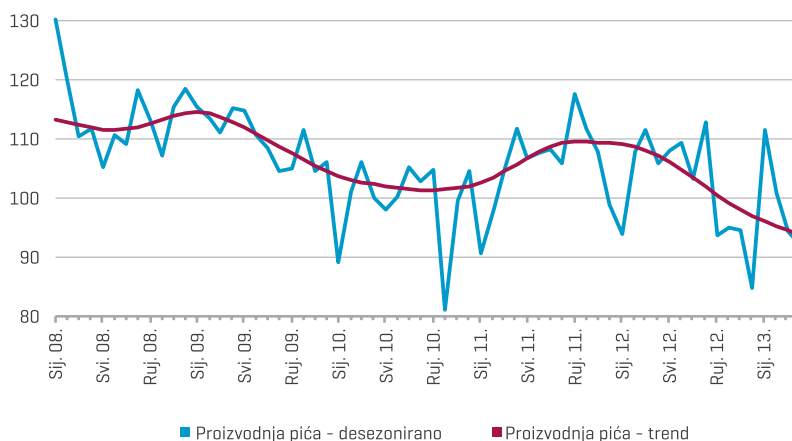
Prehrambena industrija peta je najveća izvozna grana unutar prerađivačke industrije.

Proizvođačke cijene u sektoru proizvodnje prehrambenih proizvoda i u sektoru proizvodnje pića bilježe porast. Proizvođačke cijene u proizvodnji prehrambenih proizvoda, kao i u proizvodnji pića, u travnju 2013. godine u usporedbi s travnjem 2012. godine porasle su za 3,6 posto. U istom su razdoblju proizvođačke cijene na razini prerađivačke industrije smanjene 0,6 posto.

PROIZVOĐAČKE CIJENE U TRAVNJU 2013. PORASLE SU ZA 3,6 POSTO U ODNOSU NA TRAVANJ 2012.

Slika 2.
Proizvodnja pića,
2010.=100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

U travnju 2013. godine u proizvodnji prehrambenih proizvoda bilo je 33 688 zaposlenih, što čini 16,9 posto ukupnog broja zaposlenih u pravnim osobama u prerađivačkoj industriji te 3,0 posto ukupnog broja zaposlenih u trgovačkim društvima u hrvatskom gospodarstvu u tom mjesecu. Zaposlenost u proizvodnji prehrambenih proizvoda u travnju 2013., u usporedbi s brojem zaposlenih u travnju 2012. smanjena je za 5,9 posto. Proizvodnja pića zapošljava znatno manje radnika – 4963, što čini 2,5 posto ukupnog broja zaposlenih u prerađivačkoj industriji te 0,4 posto ukupnog broja zaposlenih. U odnosu na prošlu godinu, u proizvodnji pića zaposlenost pada – u travnju 2013. broj zaposlenih bio je za 12,9 posto manji u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

U prva četiri mjeseca 2013. godine, prerađivačka industrija ostvarila je 89,1 posto ukupnog robnog izvoza. Prehrambena industrija, kao važan dio prerađivačke industrije također je izvezno usmjerena. Ova je industrija u prva četiri mjeseca 2013. godine sudjelovala sa 7,4 posto u ukupnom robnom izvozu prerađivačke industrije i sa 6,6 posto u ukupnom hrvatskom robnom izvozu. To je ujedno peta najveća izvozna grana unutar prerađivačke

“Uvoz hrane i pića daleko nadmašuje izvoz.

industrije¹, koja je izvela robe u vrijednosti 1394 milijuna kuna u prva četiri mjeseca ove godine. No, uvoz hrane i pića daleko nadmašuje izvoz. U razdoblju od siječnja do travnja ove godine, uvezeno je gotovo dvostruko više prehrambenih proizvoda nego što ih je izvezeno. Naime, u tom je razdoblju uvezeno prehrambenih proizvoda u vrijednosti 3263 milijuna kuna.

U prerađivačkoj je industriji prisutan trend smanjenja izvoza. U prva četiri mjeseca ove godine izvoz prerađivačke industrije smanjen je za 5,2 posto u usporedbi s istim razdobljem 2012. godine. Izvoz prehrambenih proizvoda nije iznimka. Izvoz je u prva četiri mjeseca 2013. godine kumulativno smanjen za 17,2 posto u odnosu na isto razdoblje 2012. godine. U istom je razdoblju povećan izvoz sektora industrije pića za 0,9 posto.

Hrvatski izvoz usmjeren je prema europskim zemljama. U prva četiri mjeseca 2013. godine, u europske je zemlje ukupno izvezeno proizvoda u vrijednosti od 18,1 milijardi kuna, što čini 85,8 posto ukupnog hrvatskog izvoza. To je povećanje od 1,1 postotni bod u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Pri tome se struktura izvoza unutar Europe promijenila u korist zemalja EU-a. Naime, udio izvoza u zemlje članice EU-a povećao se s 58,5 posto u prva četiri mjeseca 2012. godine na 61,5 posto u prva četiri mjeseca 2013. godine. U istom razdoblju smanjio se udio izvoza u zemlje članice CEFTA-e. On je s 20,2 posto u prva četiri mjeseca 2012. smanjen na 18,9 posto.

Takva se situacija može smatrati naznakom promjena povezanih sa skorim ulaskom Hrvatske u EU i uvođenjem carinskih barijera od 1. srpnja između Hrvatske i zemalja CEFTA-e². Moguć je scenarij u kojem će zemlje EU-a pokušati izboriti što povoljniji carinski status sa zemljama CEFTA-e. U tom će se slučaju regulativa odnositi i na Hrvatsku kao novu zemlju članicu Unije.

1 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (2659 milijuna kuna), proizvodnja strojeva i uređaja (1663 milijuna kuna), proizvodnja električne opreme (1540,4 milijuna kuna) kao i proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (1475,8 milijuna kuna) industrije su koje su u analiziranom razdoblju ostvarivale veće vrijednosti izvoza.

2 Zemlje CEFTA-e su Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo (prema rezoluciji UNSC 1244), Makedonija, Moldavija i Srbija.

Inovacijske aktivnosti poduzeća u sektoru

— Prema rezultatima *Statistike inovacijskih aktivnosti*, koja se provodi prema metodologiji Eurostata, većina hrvatskih poduzeća posluje na tržištima unutar granica Hrvatske, odnosno na lokalnom i nacionalnom tržištu. Na međunarodnom tržištu posluje 45,7 posto poduzeća obuhvaćenih istraživanjem, dok njih 54,3 posto sa svojim proizvodima i uslugama nije prisutno na tržištima izvan Hrvatske. Poduzeća čije je poslovanje internacionalizirano prisutnija su na tržištima zemalja EU-a, zemalja kandidata za članstvo u EU-u i zemljama EFTA-e. 34,7 posto poduzeća koja posluju na međunarodnom tržištu usmjereno je samo na navedena tržišta. 14,2 posto onih koji posluju šire od nacionalnog tržišta usmjereno je isključivo na ostala međunarodna tržišta.

Mjerenom visinom ostvarenog prometa u razdoblju od 2008. do 2010., za poduzeća je najvažnije bilo lokalno tržište. Čak je 52,1 posto poduzeća istaknulo ovo tržište kao najvažnije. Po visini ostvarenog prometa slijedi ga nacionalno tržište s 29,3 posto poduzeća. Najveći promet izvan lokalnog i nacionalnog tržišta ostvaruje samo 18,7 posto svih poduzeća. Lokalno i nacionalno tržište važni su čak i za poduzeća čije je poslovanje internacionalizirano. 24,6 posto tih poduzeća najveći promet ostvaruje na lokalnom, a 34,7 posto njih na nacionalnom tržištu.

Inovacije se smatraju pokretačem rasta poduzeća i doprinose povećanju konkurentnosti na tržištu. U ovom poglavlju daje se osvrt na istraživanje i razvoj te na inovacije u sektoru proizvodnje hrane i pića.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, poduzeća prehrambenog sektora u 2011. godini izdvajala su 67,8 milijuna kuna u aktivnosti istraživanja i razvoja. To je činilo udio od 6,1 posto ukupnih izdataka poslovnog sektora za aktivnosti istraživanja i razvoja. U usporedbi s podacima za 2006. godinu, ulaganja prehrambenog sektora u istraživanje i razvoj povećana su 15,5 posto. Naime, te su godine poduzeća u prehrambenom sektoru u aktivnosti istraživanja i razvoja uložila 58,7 milijuna kuna, što je činilo udio od 7,2 posto ukupnih izdataka hrvatskih poduzeća u istraživanje i razvoj.

SMANJUJE SE UDIO INOVATIVNIH PODUZEĆA U SEKTORU

Prema podacima *Statistike inovacijskih aktivnosti* (*Community Innovation Survey*), uočava se kako se udio inovativnih poduzeća smanjuje u razdoblju 2008.-2010. u odnosu na razdoblje 2006.-2008. u obje analizirane industrije. U razdoblju 2008.-2010. godine 39,1 posto poduzeća prehrambenog sektora razvilo je i na tržište uvelo inovacije. U industriji pića udio inovativnih poduzeća u istom je razdoblju iznosio 38,8 posto. U odnosu na prethodno razdoblje (2006.-2008.) udio inovativnih poduzeća smanjio se za više od 7 postotnih bodova. Naime, u tom je trogodišnjem razdoblju 46,7 posto poduzeća u prehrambenom sektoru na tržište uvelo inovaciju. Smanjenje udjela inovativnih poduzeća još je izraženije u industriji pića gdje je iznosilo 8,7 postotnih bodova. Inovativnih je poduzeća u industriji pića te godine bilo 47,5 posto.

Uključenost poduzeća iz prehrambenog sektora u različite oblike suradnje na razvoju inovacija u razdoblju od 2008. do 2010. bila je na razini one u cjelokupnom gospodarstvu. Udio poduzeća iz prehrambenog sektora, koja su sudjelovala u ovom obliku suradnje u razdoblju 2008.-2010. godine bio je 13,6 posto. U industriji pića 14,6 posto poduzeća inovacije je razvijalo u suradnji s vanjskim subjektima. U obje industrije to je tek nešto više od uspostavljanja suradnje na razini svih poduzeća obuhvaćenih istraživanjem [koja iznosi 12,4 posto ispitanih poduzeća]. No, kako je inovacijska aktivnost u sektoru, u razdoblju od 2008. do 2010. godine smanjena, smanjila se i suradnja s vanjskim partnerima. U prethodnom razdoblju (2006.-2008.) udio inovativnih poduzeća koja su inovacije razvijala u suradnji s vanjskim partnerima bio je 15,5 posto. U industriji prehrambenih proizvoda, suradnja na razvoju inovacija bila je prisutna u 22,4 posto inovativnih poduzeća, dok je u industriji pića inovacije u suradnji s vanjskim subjektima razvijalo 21,5 posto poduzeća.

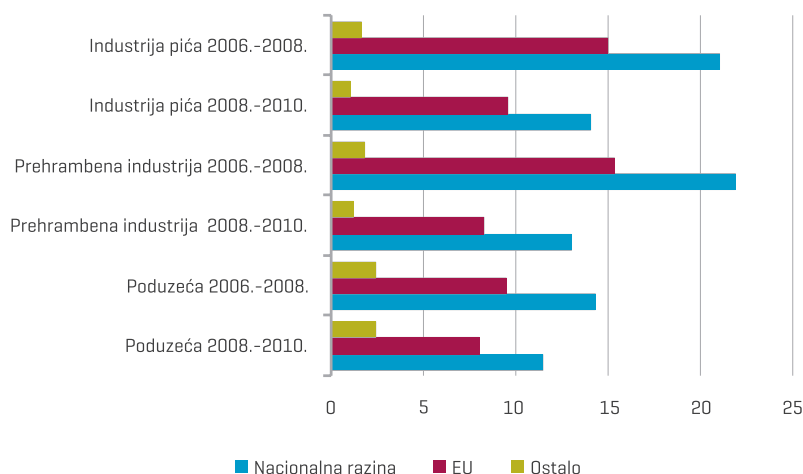
“2011. godine ulaganja prehrambenog sektora u istraživanje i razvoj povećana su 15,5 posto u usporedbi s 2006. godinom.

Udio inovacijskih suradnji s nacionalnim partnerima u prehrambenoj industriji (13 posto) kao i industriji pića (14 posto) veći je od prosjeka hrvatskih poduzeća (11,5 posto) u razdoblju 2008.-2010. U industriji pića 9,6 posto poduzeća sudjelovalo je u inovacijskoj suradnji s partnerima

iz EU-a. U industriji prehrambenih proizvoda, 8,3 posto poduzeća u razdoblju 2008.-2010. surađivalo je s partnerima iz zemalja EU-a na razvoju inovacija. Ipak, suradnja u razvoju inovacija znatno je skromnija u usporedbi s prethodnim razdobljem obuhvaćenim istraživanjem. Pritom je najveće smanjenje doživjela kategorija inovacijske suradnje s nacionalnim partnerima i to u prehrambenoj industriji za 8,9 postotnih bodova, a u industriji pića za 7,0 postotnih bodova.

Slika 3.
Inovacijska suradnja s obzirom na zemlju partnera u razdobljima 2008.-2010. i 2006.-2008.

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb, na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

Približavanje Hrvatske EU-u zahtijeva izgradnju boljeg institucionalnog okvira koji bi pružio podršku razvoju prehrambeno-prerađivačkog sektora. Ministarstvo gospodarstva prepoznalo je stratešku važnost ovog sektora. To je najbolje vidljivo u razvoju prehrambeno-prerađivačkog klastera ove godine. Pri tome bi ova aktivnost u budućnosti trebala biti osnova pametne specijalizacije³. Cilj je ove inicijative prepoznavanje onih tržišnih niša u kojima hrvatska poduzeća mogu postići prednost u odnosu na konkurenciju iz inozemstva. Takav pristup omogućuje stvaranje lanaca dodane vrijednosti u pojedinim proizvodima i pratećim uslugama.

Osim toga, važna je inicijativa izgradnje tehnološke platforme za razvoj prehrambene industrije koja ima za cilj poboljšanje suradnje između poslovnog i znanstvenog sektora u području prehrambene industrije. Očekuje se kako će operacionalizacija tih aktivnosti biti obavljena do kraja iduće godine. Uključenost poduzeća iz prehrambenog sektora i industrije pića u ove inicijative, omogućuje im bolju osnovicu za jačanje vlastitog djelovanja kroz umrežavanje s drugim poduzećima, kao i informiranje o mogućim daljnjim aktivnostima, a ponajprije o mogućim oblicima financiranja.

³ Nacionalna/regionalna istraživačka i inovacijska strategija za pametnu specijalizaciju sveobuhvatan je pokušaj kojim se nastoji: 1) usmjeriti fokus prema nacionalnim i regionalnim prioritetima, izazovima i potrebama razvoja zasnovanog na znanju; 2) izgraditi kompetitivne prednosti za svaku jedinicu analize [zemlju, regiju]; 3) podržati svaki oblik inovativnosti u cilju podrške privatnih investicija; 4) uključiti dionike u cilju promicanja inovacija i ostalih sličnih aktivnosti; 5) izgraditi mehanizme praćenja i evaluacije zasnovane na opipljivim dokazima [en. evidence based]. Riječ je o dokumentu koji je trenutno u izradi i osnova je za povlačenje sredstava iz strukturnih fondova.

Najveća trgovačka društva

Vodećih 10 prehrambenih trgovačkih društava ostvarilo je u 2012. godini međugodišnji rast prihoda za 2 posto (tablica 1). Njihova tekuća likvidnost pogoršana je za 9 posto. Također, povećala se razina zaduženosti i to za 2,3 posto. Prosječna proizvodnost rada najvećih trgovačkih društava porasla je za 7,4 posto zbog povećanja prihoda i smanjenja broja zaposlenih.

Detaljan pregled vodećih 10 proizvođača prehrambenih proizvoda nalazi se u tablici 1.

Tablica 1.
Vodećih 10 proizvođača u proizvodnji prehrambenih proizvoda

Napomena: obuhvat vodećih trgovačkih društava: Vindija, Podravka, Pik Vrbovec – mesna industrija, Dukat, Ledo, Mesna industrija braća Pivac, Zvijezda, Viro tvornica šećera, Kraš i Franck.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	2012.	2011.	Indeks 2012./2011.
Ukupni prihodi, mil. kn	14 705	14 415	102,0
Dobit nakon oporezivanja, mil. kn	610	574	106,3
Broj zaposlenih	11 944	12 190	98
Prosječna EBITDA marža %	9,2	11,2	82,1
Prosječna profitabilnost imovine (ROA), u %	4,1	3,44	120,5
Prosječna proizvodnost rada (u 000 kn)	1725,3	1605,9	107,4
Prosječni koeficijent tekuće likvidnosti	1,51	1,66	91
Prosječni koeficijent zaduženosti	0,43	0,44	97,7

Zanimljivo je kako su, u odnosu na prethodnu godinu, vodeća poduzeća prehrambene industrije ostala nepromijenjena, ali promijenio se njihov redoslijed. Tako su prema dostupnim podacima Zavoda za poslovna istraživanja najveće povećanje prihoda u odnosu na prošlu godinu ostvarila poduzeća Viro tvornica šećera (25,9 posto) i Pik Vrbovec - mesna industrija (9,7 posto). S druge strane, unutar analizirane skupine poduzeća, najveće su smanjenje prihoda ostvarili Franck (-5,8 posto) i Dukat (-4,8 posto).

U POSLJEDNJEM TROMJESEČJU 2012. GODINE BDP JE SMANJEN ZA 2,3 POSTO

Tablica 2.
Odabrani pokazatelji
deset vodećih trgovačkih
društava u proizvodnji
prehrambenih proizvoda
u 2012. godini

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	Ukupni prihod (mil. kuna)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	EBITDA marža %
Vindija d.d.	2810	0,7	0,9	3,59
Podravka d.d.	1947	0,5	1,6	6,58
Pik Vrbovec – mesna industrija d.d.	1867	0,6	1,6	10
Dukat d.d.	1787	0,2	1,6	7,97
Ledo d.d.	1230	0,4	1,6	17,18
Mesna industrija braća Pivac d.o.o.	1114	0,3	2,0	4,3
Zvijezda d.d.	1105	0,2	2,0	6,37
Viro tvornica šećera d.d.	1104	0,5	1,2	18,26
Kraš d.d.	908	0,4	1,4	8,63
Franck d.d.	832	0,4	1,4	9,29

Deset vodećih trgovačkih društava u industriji pića zabilježilo je povećanje prihoda za 1,4 posto u 2012. godini, u odnosu na prethodnu godinu (tablica 3). Likvidnost je povećana za 29,9 posto. Zaduzenost je povećana za tek 0,3 posto. Kao i kod prehrambene industrije, njihova se prosječna proizvodnost rada povećala za 1,2 posto, kao posljedica smanjenja broja zaposlenih za 2,9 posto.

“Vodeća trgovačka društva u industriji pića relativno su profitabilnija od vodećih prehrambenih trgovačkih društava.

Vodeća trgovačka društva u industriji pića relativno su profitabilnija od vodećih prehrambenih trgovačkih društava, s prosječnom EBITDA maržom od 26,2 posto u 2012. godini. Detaljniji pregled vodećih deset proizvođača pića nalazi se u tablici 4. Među analiziranim poduzećima najveće povećanje ukupnih prihoda ostvarili su Heineken Adria d.o.o. (21,1 posto) i Agrolaguna d.d. (19,1 posto). Najveće smanjenje ukupnih prihoda u 2012. u odnosu na prethodnu godinu imali su Carlsberg Croatia d.o.o. (-8,6 posto) i Badel 1862 d.d. (-5,8 posto).

Tablica 3.
Vodećih 10 proizvođača
u proizvodnji pića

Napomena: obuhvat vodećih trgovačkih društava: Jamnica, Zagrebačka pivovara, Coca Cola HBC Hrvatska, Karlovačka pivovara, Badel 1862, Carlsberg Croatia d.o.o., Heineken Adria, Maraska, Agrolaguna i Osječka pivovara.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	2012.	2011.	Indeks 2012./2011.
Ukupni prihodi, mil. kn	5048,2	4978,4	101,4
Dobit nakon oporezivanja, mil. Kn	619,2	654,8	94,6
Broj zaposlenih	3746	3859	97,1
Prosječna EBITDA marža, u %	26,2	28,2	92,9
Prosječna profitabilnost imovine (ROA), u %	7,25	7,34	98,77
Prosječna proizvodnost rada (u 000 kn)	1076,7	1062,9	101,2
Prosječni koeficijent tekuće likvidnosti	1395,6	1074,4	129,9
Prosječni koeficijent zaduženosti	0,406	0,405	100,3

Tablica 4.
Odabrani pokazatelji
deset vodećih trgovačkih
društava u proizvodnji
pića u 2012. godini

Napomena: Heineken Adria kao vlasnik Karlovačke pivovare ostvaruje prihode uglavnom na temelju dividendi, dok se troškovi odnose samo na doprinose i usluge. Stoga Heineken Adria ostvaruje izrazito visoku bruto maržu te ima relativno niske kratkoročne obveze, zbog čega koeficijent tekuće likvidnosti nije usporediv s drugim trgovačkim društvima ove industrije.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	Ukupni prihod (mil. kuna)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	EBITDA marža %
Jamnica d.d.	1335	0,27	2,38	18,2
Zagrebačka pivovara d.o.o.	930	0,51	1,08	37,7
Coca Cola HBC Hrvatska d.o.o.	903	0,21	2,33	6,8
Karlovačka pivovara d.d.,	717	0,34	1,59	32
Badel 1862 d.d.	351	0,84	1,11	8
Carlsberg Croatia d.o.o.	341	0,4	1,01	8,3
Heineken Adria d.o.o.	149	-	-	-
Maraska d.d.,	132	0,7	0,96	10,6
Agrolaguna d.d.	96	0,42	0,89	25,4
Osječka Pivovara d.d.	93	0,38	2,08	14,6

Makroekonomski pregled

“Smanjuje se vrijednost izravnih stranih ulaganja.

— Negativna kretanja BDP-a obilježila su cijelu 2012. U posljednjem tromjesečju 2012. godine zabilježeno je smanjenje BDP-a od 2,3 posto u odnosu na isto tromjesečje 2011. godine. Pad industrijske proizvodnje u četiri uzastopne godine zaustavljen je u prva četiri mjeseca 2013. godine. Fizički obujam industrijske proizvodnje na međugodišnjoj razini u prva četiri mjeseca 2013. godine povećao se za 1,1 posto. Prosječni međugodišnji rast indeksa proizvođačkih cijena u travnju 2013. iznosio je 3,3 posto.

Smanjuje se vrijednost izravnih stranih ulaganja. U 2012. ona su iznosila 973 milijuna eura za razliku od 2011. kada su iznosila 1080 milijuna eura. Prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u proizvodnji prehrambenih proizvoda u posljednjem tromjesečju 2012. bila je 6717,3 kuna. Prosječna bruto plaća isplaćena u sektoru proizvodnje pića u posljednjem tromjesečju 2012. iznosila je 9840 kuna.

Kretanje odabranih makroekonomskih pokazatelja prikazano je u tablici 5.

Tablica 5.
Kretanje odabranih makroekonomskih pokazatelja

Napomena: Postotne promjene su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. * Odnosi se kumulativno na prva četiri mjeseca 2013.

Izvor: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka.

	2011.	2012.	4.tr. 2012.	4.tr. 2013.
Bruto domaći proizvod, realni (postotna promjena)	0,0	-2,0	-2,3	-
Potrošnja kućanstva, realna (postotna promjena)	0,2	-3,0	-4,2	
Državna potrošnja, realna (postotna promjena)	-0,6	-0,8	-2,0	
Investicije, realne (postotna promjena)	-6,4	-4,6	-4,9	
Industrijska proizvodnja, fizički obujam (postotna promjena)	-1,2	-5,5	-5,7	1,1*
Tekući račun platne bilance (posto BDP-a)	-0,9	0,1	-	-
Izravna strana ulaganja, (mil. eura)	1080	973	396	
Potrošačke cijene (postotna promjena)	2,3	3,4	4,6	3,3
Proizvođačke cijene (postotna promjena)	6,3	7,0	7,3	1,0
Prosječna bruto plaća, ukupno (u kunama)	7679	7796	7954,3	
Prosječna bruto plaća, proizvodnja prehrambenih proizvoda (u kunama)	6567	6558	6717,3	
Prosječna bruto plaća, proizvodnja pića (u kunama)	8720	9061	9840	
Stopa registrirane nezaposlenosti	17,8	18,9	20,1	
Tečaj EUR (prosjek razdoblja)	7,43	7,52	7,52	

Zaključak i očekivanja

Čini se kako su poduzeća u prehrambenoj industriji i industriji pića tek u prošloj godini počela drastično osjećati posljedice ekonomske krize. Naime, obje su industrije u prva četiri mjeseca 2013. doživjele međugodišnji pad industrijske proizvodnje, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Istodobno je unutar obje analizirane industrije pala vrijednost EBITDA marže za prvih deset poduzeća. U sektoru proizvodnje prehrambenih proizvoda indeks međugodišnje promjene vrijednosti EBITDA marže bio je 82,1 a u industriji pića on je iznosio 92,9. Nepovoljni rezultati mogu se objasniti s više faktora. Jedan od njih je povećani uvoz jeftinije hrane. Nadalje, prisutna je nedovoljna vertikalna i horizontalna povezanost između poduzeća i institucija koje čine ovaj sektor. Naime, *policy* programi (npr. unutar pametne specijalizacije) tek se sada usmjeravaju prema stvaranju lanaca novih i dodanih vrijednosti na nacionalnoj razini.

Uočava se i smanjenje udjela inovativnih poduzeća u oba analizirana sektora. U prehrambenoj industriji ima 39,1 posto inovativnih poduzeća u razdoblju 2008.-2010. u usporedbi s 46,7 posto u razdoblju od 2006. do 2008. godine. U industriji pića, u razdoblju 2008.-2010. bilo je 38,8 posto inovativnih, a u prethodnom trogodišnjem razdoblju 47,5 posto.

Prema projekcijama Ekonomskog instituta, Zagreb u 2013. godini može se očekivati pad BDP-a [-0,5 posto] kao i pad potrošnje kućanstava [-2,0 posto]. Pozitivna se kretanja u Hrvatskoj mogu očekivati tek tijekom 2014. godine, ovisno o stabilnosti eurozone kao i o provedbi odgovarajućih reformi usmjerenih jačanju konkurentnosti u području izgradnje inovacijskih kapaciteta ekonomije na nacionalnoj razini. To se odnosi ponajprije na jačanje mehanizama funkcioniranja industrijske i inovacijske politike.

Nepovoljna očekivanja makroekonomskih kretanja u 2013. godini u Hrvatskoj, kao i neizvjesna situacija oko trgovinskog režima CEFTA-e, ne daju povoda za optimizam u pogledu poboljšanja financijskih rezultata na razini industrija prehrambenih proizvoda i pića. To znači da će udruživanje poduzeća u cilju jačanja njihovog konkurentnog položaja, kroz stvaranje lanaca

“Pozitivna se kretanja u Hrvatskoj mogu očekivati tek tijekom 2014. godine.

novih i dodanih vrijednosti biti izgledan scenarij za budućnost poduzeća analiziranih sektora. Za manja poduzeća presudno će biti pozicioniranje na nacionalnim tržištima, dok će za velika poduzeća važne biti formalna i neformalna suradnja sa sličnim poduzećima u ovim industrijama na regionalnim [nacionalnim] tržištima. Pritom je moguć i scenarij stvaranja novih nadnacionalnih poduzeća u cilju sudjelovanja više manjih poduzeća na trećim tržištima, ponajprije istočno od regionalnog okruženja u kojem se nalazi Hrvatska, a to je Jugoistočna Europa.

Literatura:

Croatian Economic Outlook, 54/2013, Zagreb: Ekonomski institut, Zagreb.

Državni zavod za statistiku, 2013, „Statistička izvješća - Istraživanje i razvoj u 2011.“, Zagreb: Državni zavod za statistiku.

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J.F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200, Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Dubravka Jurlina Alibegović, ravnateljica

Glavna urednica

Ljiljana Božić

Autor analize

Zoran Aralica

Izvršna urednica

Marijana Pasarić

Lektura

Marijana Pasarić

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Napomena: Sektorska analiza autorskoga je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza Farmaceutska industrija izlazi u rujnu 2013.

